

DOI: 10.15276/EJ.03.2022.7

DOI: 10.5281/zenodo.7753539

UDC: 379.85(075)

JEL: Z32

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗБІЛЬШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ ДО ЗАКАРПАТТЯ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНО-АНІМАЦІЙНИХ ТУРІВ В ГОТЕЛІ ПРИ ЗАМКАХ

EUROPEAN EXPERIENCE OF INCREASING INTERNATIONAL TOURIST FLOWS TO TRANSCARPATHTIA BY CREATING AND ORGANIZING EXCURSIONS AND ANIMATION TOURS IN THE CASTLE HOTELS

Margaryta G. Liganenko, Candidate of Technical Sciences
Odesa National University of Technology, Odesa, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-4509-4616
 Email: margie88svet@gmail.com

Svitlana S. Shekera, Candidate of Economic Sciences
Odesa National University of Technology, Odesa, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-1099-3953
 Email: shekera.sveta@gmail.com

Received 14.08.2022

Ліганенко М.Г., Шекера С.С. Європейський досвід збільшення міжнародних туристичних потоків до Закарпаття шляхом створення екскурсійно-анімаційних турів в готелі при замках. Оглядова стаття.

В роботі запропоновано перейняти європейський досвід створення готельного господарства на базі замкового чи фортифікаційного історичного фонду; також було розглянуто аналогічний український досвід. Для впровадження запропонованого досвіду було проаналізовано туристичний потенціал замкового туризму Закарпаття, що дало змогу сформулювати пропозиції щодо розвитку готельної сфери при замках або на території замків, а також запропоновано збільшити або змінити чи адаптувати деякі туристичні послуги такі, як анімаційні програми та екскурсії для гостей замків, що збереглися до наших часів. Ці заходи направлені на процес збільшення туристичних потоків не лише внутрішнього туризму, але й міжнародного.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичні потоки, міжнародні туристичні потоки, замковий туризм, екскурсія, анімація, тур, екскурсійно-анімаційний тур, готельний бізнес, гостинність в туризмі

Liganenko M.G., Shekera S.S. European Experience of Increasing International Tourist Flows to Transcarpathia by Creating Excursions and Animation Tours in the Castle Hotels. Review article.

The work proposes adopting the European experience of creating a hotel economy based on a castle or fortification historical fund; a similar Ukrainian experience was also considered. To implement the proposed adventure, the tourist potential of castle tourism in Transcarpathia was analyzed, which made it possible to formulate proposals for developing the hotel sector near castles or on the territory of castles. It was also proposed to increase, change, or adapt some tourist services, such as animation programs and excursions for castle guests who survived our time. These measures aim to increase tourist flows, not only domestic tourism but also international.

Keywords: international tourism, tourist flows, international tourist flows, castle tourism, excursion, animation, tour, excursion-animation tour, hotel business, hospitality in tourism

Наша країна дуже багата на історію, історичні пам'ятки архітектури та постаті, культуру та гастрономічну спадщину. Таке різноманіття накопичувалося ще з часів скіфів, сарматів, черняхів, пращурів слов'ян (чорноліська культура), кельтів (латенська культура) тощо. Кожні подальші набіги, війни, завоювання та визволення територій, мирні часи розвитку українських територій залишали по собі певні історичні цінності, наприклад, могильник Каборга, Хотинська фортеця, П'яна церква, курган Чорна могила, парк «Софіївка», Меджибізький замок, Аккерманська фортеця, Тустань, Збараський замок. Багато пам'яток архітектури та історичних фактів не дійшли до нашого часу, а ті, що вистояли навали ворогів потребують постійного догляду та реконструкції.

Туристичний бізнес використовує в своїх продуктах ці замки, фортифікаційні споруди та землянки, оскільки туристові завжди хочеться поглибитися та відчувати як жили предки. В Європі замки та фортеці відіграють важливу роль й в готельно-ресторанному господарстві, оскільки туристи можуть зупинитися на декілька днів у замку. Через це велика частина замків та фортець перетворилися на готелі, ресторани, музеї або будівлі, які все це об'єднують, залишивши свої епоху та первісність, що робить замковий туризм цікавим та актуальним для відвідувань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Останні дослідження та публікації підтверджують, що замковий туризм стає все популярнішим в світі, особливо в Європі. Замки не тільки приваблюють туристів своєю історією та красою, але й стають

джерелом доходів для місцевих громад та регіонів. Дуже великий вплив замкового туризму на збереження культурної спадщини, оскільки замки, які використовуються для туризму, мають більше шансів на збереження та реставрацію, оскільки збирають кошти на підтримку та збереження будівель та їхньої історії.

Найбільш істотний вплив на розвиток замкового туризму внесли вітчизняні та іноземні вчені, такі як Аніпко Н. [1], Білецька І. [2], Іващенко А. [3], Маценко А.[3], Лесик О. [4], Михайліченко Г. [5], Клімова А. [5], Мацюк О. [6], Рутинський М. [7].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Отже, сучасні науковці зробили значний внесок у вивчення розвитку замкового туризму як туристичного магніту. Однак завдання щодо збільшення міжнародних туристичних потоків до замків Закарпаття залишається невіршеним, а, отже вимагають додаткових досліджень та перейняття досвіду як європейського, так і українського, але з інших регіонів.

Метою статті є питання збільшення туристичних потоків до замків та фортець Закарпаття. Для досягнення мети головним завданням виступає аналіз європейського та українського досвіду розвитку готельної сфери при замках або на їх території, аналіз існуючих замків Закарпаття з наступним формулюванням пропозицій щодо збільшення туристичних послуг таких як створення готелів при замках, розробка додаткових анімаційних програм та екскурсій для гостей замків, що збереглися до наших часів.

Виклад основного матеріалу дослідження

На міжнародному туристичному ринку все більшу популярність набирає новий вид спеціалізованого туризму – замковий туризм. Особливість його полягає в об'єктах показу, якими виступають замки, фортеці, оборонні споруди. А тому в екскурсійних послугах може перетинатися з військовим туризмом, де об'єктами показу також є фортеці та оборонні споруди, а також з пізнавальним, де об'єктами виступає будь яка пам'ятка архітектури.

Замковий туризм є популярним видом туризму в світі з багатьма привабливими аспектами для відвідувачів. Деякі з найбільш привабливих аспектів замкового туризму в світі включають:

1. історія та культура – замки є витворами мистецтва, які були побудовані в різні часи. Відвідувачі можуть дізнатися про історію країни, в якій знаходиться замок, та про культуру і мистецтво того часу.

2. архітектура та дизайн – замки зазвичай мають надзвичайну архітектуру та дизайн, які вражають своїм розкішним виглядом. Багато замків мають різноманітні стилі архітектури та дизайну, що робить їх привабливими для відвідувачів з різними смаками.

3. пейзаж та природа – замки зазвичай розташовані в прекрасних місцях, де є прекрасний пейзаж та природа. Відвідувачі можуть насолоджуватися прогулянками в садах та парках замків, а також здійснювати піші та велосипедні екскурсії.

4. розваги та відпочинок. Багато замків мають різноманітні види розваг та відпочинку для відвідувачів, такі як виставки, концерти, театральні вистави та фестивалі. В деяких замках можна також проживати, що робить замковий туризм привабливим для тих, хто шукає незвичайний відпочинок.

5. різноманітність. Замки розташовані по всьому світу та мають різноманітні характеристики, такі як розмір, стиль архітектури, історія та легенди, що робить замковий туризм привабливим для тих, хто хоче досліджувати різноманітність культур та традицій.

6. мистецтво та релігія. Багато замків були збудовані як місця релігійних обрядів та мистецьких подій. Відвідувачі можуть дізнатися про мистецтво, архітектуру та релігію, пов'язану з замком.

7. можливість досліджувати власне минуле. Для багатьох відвідувачів замковий туризм – це можливість побачити власні корені та дослідити власне минуле. Відвідування замків, пов'язаних зі своєю родовою історією, може бути особливо привабливим.

8. ексклюзивність та престиж. Замковий туризм може бути дуже ексклюзивним та престижним, оскільки багато замків мають обмежену кількість відвідувачів. Це може зробити відвідування замку особливим та незабутнім досвідом.

Історично відзначається величезна кількість замків або їх аналогів по всьому світові, проте, на жаль, до наших часів дійшли не всі замки в гарному стані, деякі руїни нагадують про колишню велич замків, в інших випадках залишилися лише згадки про місця їх побудов.

Туризм в Європі завдяки багатій історії та культурі, що пов'язана з замками, завжди користується попитом. Особливість цього туризму в Європі полягає в тому, що тут є безліч різних типів замків – від середньовічних фортець до ренесансних палаців. Європейські замки можуть бути розташовані в густонаселених місцях або в красивих місцях на природі, що не є притаманним для України, оскільки замки найчастіше знаходяться в мальовничій місцевості, а не в центрі міста. Деякі замки були збудовані для оборони, а інші – як розкішні палаці для королів та інших багатих людей.

Європейські замки також відомі своєю архітектурою, що відображає стилі та тенденції епохи їх побудови. Більшість замків є пам'ятками архітектури та історії, і відвідувачі можуть насолоджуватися екскурсіями та оглядами, щоб дізнатися більше про їх історію та культуру. Багато замків також відомі своїми прекрасними садами та парками, де можна насолоджуватися природою та красою пейзажу. Туристи відвідуючи замки відчувають особливу атмосферу, що переносить їх у часи минулого, коли

замки були центром життя та культури. Відвідувачі можуть насолоджуватися проживанням в замках, які були перетворені в готелі або гостьові будинки, або прогулянками вздовж стін замків, насолоджуючись панорамним видом на довкілля. Крім того, також пропонуються різноманітні культурні та розважальні заходи, такі як мистецькі виставки, концерти, середньовічні фестивалі та інші події. Це дозволяє відвідувачам поглиблювати своє знання про історію та культуру того чи іншого регіону, а також насолоджуватися розважальними заходами в унікальному середовищі

Європейські тури замками також мають своїх поціновувачів:

а) серед любителів активного відпочинку. Відвідувачі можуть займатися різними видами спорту, такими як гольф, полювання, риболовля та багато інших. Багато замків розташовані в красивих місцях з прекрасними видами, де можна насолоджуватися природою та активним відпочинком;

б) серед сімей з дітьми. Багато замків мають спеціальні програми для дітей, такі як екскурсії, вікторини, ігри та інші розважальні заходи. Діти можуть насолоджуватися грою в різноманітних ігрових зонах, парках та садах, а також долучатися до майстер-класів та інших заходів.

Розуміючи можливості та попит туристів, а також враховуючи наявну популярність замкового туризму, можна відзначити ріст кількості готелів, що розташовані в замках. Багато з них перетворюють старі замки на розкішні готелі з усіма сучасними зручностями. У світі є безліч прикладів, коли замки були відновлені та перетворені на готелі. Аналіз даних замки наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Аналіз європейських замків, які перетворилися на готелі

Назва замку / готелю	Країна	Збудований	Особливість готелю	Перелік додаткових послуг	Додаткова інформація
Ашфорд Касл	Ірландія	XIII ст.	готель 5*	Ресторан, участь верхова їзда, прогулянки парками тощо	Має всі сучасні зручності, підсобні приміщення були модернізовані
Шато де Віньї (Chateau de Vigny)	Франція	XVI ст.	9 номерів, на разі не працює, через занедбаний стан	Ресторан, участь у веденні сільського господарства, гольф, риболовля та верхова їзда тощо	зберіг свою старовинну архітектуру та інтер'єр, знімалися фільми (Le Capitaine Fracasse, Le Voile bleu тощо)
Пекфортон	Англія	XIX ст.	аналог замку Бістону, а з 2006 року перетворений на розкішний готель з 48 номерами	Класичний ресторан, пивний ресторан. Продаж подарункових ваучерів 25-200 фунтів стерлінгів	Проводяться корпоративні, тимблдингові, весільні церемонії та інші святкові заходи (політика закладу – одне весілля на добу в будь-якому залі)
Груба Скала	Чехія	XIV ст.	готель 3*	СПА-комплекс, лазня, сауна, масажний кабінет. стрільба з лука та канатна дорога	Природний заповідник, після реконструкції увібрив в себе неоготичний стиль
Валтіонхотеллі	Фінляндія	XX ст.	готель 4*	SPA-комплекс з фінською, інфрачервоною і турецької саунами, басейн і ванни з гідромасажем, прогулянки парком та річкою	Розташований біля дамби та водоспаду
Обідуш	Португалія	XII ст.	3*	Проведення заходів: квітень – фестиваль шоколаду, липень – середньовіковий ярмарок, грудень – різдвяне селище	Збереглися деякі вікна і аркові проходи, які прикрашені середньовічними барельєфами пам'ятна локація для медового місяця та фотосесій відвідування замку лише для клієнтів готелю
Лідс	Англія	XI	замок	Ресторан, екскурсії, рослинний лабіринт, музей собачих нашийників, птаховий вольєр. Проводяться фото сесії	Поблизу замку побудовані готелі, вілли, які знаходяться в піщій доступності від замку, що робить території ще привабливішою
Графів Оропеса	Іспанія	XIV ст.	4*	Басейн, ресторан	Викуплений мережею Parador
Дромоленд	Ірландія	XV ст.	5*	Ресторан "Граф Томонд"	Ресторан відзначився нагородою «Мішлен»
Палац Леопольдскрон	Австрія	XVIII	палац	Бібліотека Макса Рейнхарда	Готель знаходиться у флігелі, щоб потрапити до палацу, потрібно зупинитися в готелі

Джерело: складено автором за матеріалами [8-17, 25]

В таблиці проаналізовано лише 10 замків, які були перетворені на готелі. Багато замків в Європі також пропонують гостям можливість зупинитися та переночувати в них, що дозволяє насолоджуватися атмосферою старовини та історії.

Оскільки українська земля також дуже багато на замки, фортифікаційні споруди тощо. Найпопулярнішими можна вважати наступні: Акерманська фортеця м.Білгород-Дністровський, Мукачівський замок або замок Паланок м. Мукачево, Тараканівський форт або форт-застава Дубно с. Тараканів, палац Шенборнів, Палац Вишневецьких смт Вишнівець тощо. Такий європейський досвід (табл. 1) можна запровадити й на території України в замках, тим самим розширити зону гостинності, привабити туристів тощо, враховуючи, що однією з найбільших частин території країни, де переважають замки, є західний регіон. Захід України включає в себе вісім областей: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька. На рис. 1 регіон Західної України виділено зеленим кольором.

Рисунок 1. Карта України за регіонами [18]

Розглянемо більш детально Закарпаття. Сучасний стан Закарпатської області наведено на рис. 2.

Рисунок 2. Карт Закарпатської області [19]

Саме на цій території зосереджена велика кількість замків та фортець. Це пояснюється тим, що ця територія України була частиною Київської Русі, Австро-Угорщини, Угорщини, Австрії, Польщі тощо, а тому тут будувалися резиденції для відпочинку, ведення переговорів або оборони.

Сучасний турист цікавиться таким відпочинком та обирає тури або екскурсії з метою відвідувань цих споруд або їх руїн, а враховуючи, що в даний час через обмеженість пандемією та воєнним станом, туризм Україною став територіально обмеженим й саме на території Західної України він продовжує розвиватися, а тому замки Закарпаття продовжують користуватися популярністю серед туристів різного віку та статі.

Найпопулярніші замки серед туристів:

1. Броньський замок. Замок був побудований на території нинішнього села Бронька та до нашого часу не зберігся. Цей замок називають замком під відкритим небом, оскільки залишилися лише частково стіни. Історично не відомо хто та коли побудував даний замок (перші згадки датуються XIII ст.), на території якого були знайдені цінні речі, котрі стали музейними експонатами або визнані непридатними для подальшого вивчення. На даний час про даний замок залишилося багато легенд через його таємничість [20].

2. Виноградівський замок або замок Канків. На жаль до наших часів не зберігся. Руїни знаходяться в місті Виноградів. Це був невеличкий замок 45м*50м у формі чотирикутника з виступами. Перші згадки про замок можна побачити в хроніці Галла Аноніма з датою 903 рік. Цей замок був прихистком та фортецею угорців. Через що й був вщент зруйнований австрійцями у боротьбі з угорцями. Мало залишилися творів щодо даного замку, наприклад, В. Фесенко «Канківські забави» та легенди (бранка монархів, севлювський замок). Також територія замка використовувалася в радянському кінематографі [21].

3. Довжанський замок. До нашого часу був перебудований з замку до палацу. Бере свій початок з 1417 року, коли був побудований замок разом з дерев'яною церквою. В 1471 році замок був зруйнований королем Матяша I Хуньяди. В 1703 році через повстання куруців проти Габсбургів саме австрієць його придушив та був нагороджений селищем Довге. Граф Ласло Телекі перебудував руїни замку на розкішний палац, куди запрошував європейських вельмож. В період радянської влади даний палац зазнав нищівного удару – був перетворений на туберкульозний диспансер. Зараз територія та самі будівлі знаходяться в стані, що потребує реставрації та суттєвого догляду, але коштів немає у місцевої влади, а колишні власники маєтку нащадки роду Долгаї неодноразово поривалися надати території привабливий туристичний вигляд – проте бюрократія звела нанівець всі їх побажання [22].

4. Замок-палац графів Шенборнів або замок Берегвар – це резиденція або мисливський дім австрійських графів Шенборнів. Назва походить від урочища «Берегвар», що еквівалентно поняттю «поселення в горах». Замок спроектовано за принципом астрономічної одиниці й в цьому його головна особливість та привабливість. Принцип астрономічного року полягає в тому, що в спроектованому Реверсом замку 365 вікон (саме стільки днів у році), 52 димарі (стільки тижнів в календарному році), 12 веж (як місяців), 7 основних входів (стільки днів у тижні). Ця краса зберіглася в чудовому стані до наших часів, має багато різних легенд, наприклад, про зраду дружини й цифру 4 на головному годиннику, про джерело краси, про доньку графа тощо. На жаль, як більшість збережених замків при радянській владі – в 1946 році цей замок перейшов у власність першого кліматологічного санаторію Закарпаття «Карпати», що спеціалізується на реабілітації хворих після хвороби судин та серця, патології вагітних жінок, до нашого часу [23, 25].

5. Королевський замок. До наших часів збереглися лише руїни. Історично не відомо дату будівництва замку, проте грамота від 1242 року повідомляє, що це був угорський королівський замок, куди приїжджали з метою полювання на зубрів. Розміри замку були невеликі – всього 52м*47м, незважаючи на це – товщина стін складала більше двох метрів. Цей замок пережив рицаря-розбійника Наляба в XIII-XIV ст., але в кінці XVII ст. за наказом імператора Леопольда I замок був зруйнований. Даний замок оспівується в творах Віри Фесенко, також існують легенди стосовно замку, зокрема про короля Володислава та татар [21].

6. Мукачівський замок або замок Паланок. Мукачівський замок – це історична оригінальна середньовічна фортифікаційна споруда центральної Європи, розташована в місті Мукачево на заході України. Замок був заснований у XI столітті та пройшов через багато історичних подій, пов'язаних зі зміною власників та періодами реконструкції. У XII столітті замок був у володінні угорського короля Бейли III, а пізніше перейшов до володіння Карла Роберта, який зробив додаткове укріплення від нашествия татаро-монгол. У 1682 році замок був завойований турками, які зробили з нього свою фортецю. В період війн на чолі з Б. Наполеоном 1805-1806 рр. тут зберігається «Свята корона Угорщини» Нині тут знаходиться історичний музей, а в 2018 році з'явилася постійна експозиція «Кімната історичної пам'яті князя Федора Коріятовича» [21].

7. Невицький замок або за народною назвою «замок невіст (наречених)» на даний час є майже зруйнованим. Побудований у XI столітті на угорські кошти з метою захисту від монголо-татар, який при черговому набігу не вистояв. В XII столітті замок відбудовують та роблять його кам'яним, а також успішно проєктують колодезь, який буде збирати дощову воду та роблять квадратний донжон. Князі Другеті укріплюють стіни до 25 см, але в XVII столітті замок захоплює військо Ракоці та руйнує його, після чого замок не відновлюють аж до 1960-х років. Проте реконструкція направлення на підтримку замку, а не на відбудову. З замком пов'язані багато легенд, наприклад Погань-дівку, про загибель доньки-власника замку тощо [21].

8. Середнянський замок або замок Тамплієрів. Назва присвячена особливості побудові самого замку, оскільки розташований в самому центрі долини. Особливість та рекреаційна привабливість території заключається у наявності винних підвалів. Замок був збудований для ордену тамплієрів, а в часи, коли орден відлучили від церкви, розпочалася охота на скарби. В цьому замку їх так і не знайшли, але до

наших днів ще не всі підземні ходи були перевірені або знайдені, які є на території селища Середне. Найвідомішими з легенд виступають легенда про заховане золото тамплієрів [21].

9. Ужгородський замок. Замок бере початок з VII ст., будучи укріпленням. В X ст. на території укріплення споруджено фортецю. До наших часів замок перебудовувався декілька разів у відповідності до вимог фортифікації, проте головна причина останньої перебудови – поява вогнепальної зброї. Замок в став резиденцією на період перемог австрійцям та угорцям (доки імператриця Марія-Терезія не передала всі споруди у майно греко-католицькій церкві). Наразі тут знаходиться Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Тиводара Легоцького. Про замок складено багато легенд, віршів та пісень, які мають історичне підтвердження.

Багато замків Закарпаття до нас дійшли лише в стані руїн або легенд, постійні війни, окупації, повстання для них не пройшли безслідно. Інші ж можуть бути в дуже в занедбаному стані. Цьому також сприяє процес націоналізації замків, які потім адаптуються під санаторії, лікарні, будинки культури тощо, тобто ці заклади не зацікавлені, в першу чергу, в підтримці історичного вигляду будівлі.

До нашого часу збереглися в гарному стані такі замки, як Довжанський замок, замок графів Шенборнів, замок Паланок. Враховуючи історичну цінність, наявні легенди та літературні твори вищезазначених споруд, а також вищевказаний європейський досвід використання замків, можна запропонувати розширити спектр туристичних послуг в межах організованих екскурсійно-анімаційних турів з метою залучення міжнародних туристичних потоків:

1) Довжанський замок через своє медичне призначення не може бути відреставрованим, а також заборонені розкопки. Для підвищення туристичної привабливості потрібно реконструювати територію з будівлями туристичної цінності та перевести туберкульозне відділення. Провести перемовини щодо фінансування реставрації з родом Долгаї. Розробити екскурсійну програму та запровадити анімаційні програми, наприклад на території парку – зробити історичну реконструкцію життя XVIII ст., також проводити екскурсії гідам-аніматорам (особи, перевдягнені у Томаша Есе, графа Телекі, феодалів Долгаї). Також після реконструкції замку всередині головної будівлі зробити готель на 4 номери, оснащений середньовічними моделями ліжок, тумбочок та інших інтер'єрних елементів.

2) Замок графів Шенборнів. З території замку потрібно прибрати санаторій та перевести його до іншої будівлі. В замку провести ремонтні роботи, відновити внутрішню красу та багатство початку XX ст. На території замку зробити готель на 10 номерів з потенційним розширенням до 20. Одна ресторанна зала додасть потенційної привабливості, а також зможе пропонувати різні варіанти харчування при продажу готельних номерів такі як RO, BB, HB, FB, AI, UAI. Оскільки замок раніше був мисливською резиденцією, то можна впровадити верхову їзду, мисливські вилазки, риболовлю. Також додатковою послугою може бути вмивання водою з джерела молодості, що стане конкурентною особливістю готелю. На території готелю запровадити одяг для співробітників часів початку XX ст. За легендою замком гуляє привид чоловіка, а тому для підтримки такої легенди та містики потрібно, щоб чоловік-аніматор проходив вночі замком та прогулювався коридорами, вмикаючи деінде світло.

3) Замок Паланок. На території замку зробити 3 готельні номери, кожен номер буде оздоблений як королівські покої й в той же час унікальним та відтворювати певну подію замку: а) кімната, в якій в центрі між ліжком та стіною буде стояти постамент з відтвореним макетом корони Угорщини; б) кімната, в якій на стіні висить відтворений макет турецької грамоти - атнаме, яка була видана Ілоні Зріні; в) кімната, в якій на стіні висить картина передачі двох мішків золота чортові від князя Ф. Корятовича. На території замку відтворити ресторан, а також проводити діючі екскурсії музеями (Музей старовинних листівок, Музей побуту Закарпаття XIX ст., катівня) в костюмованому одязі часів Ілоні Зріні або Ференца I Ракоці. Проводити проповіді у власній екуменічній церкві. Продовжити проводити весілля Ілони Зріні та Імре Текелі. Розробити екскурсійну програму та запровадити анімаційні програми, наприклад на території замку – зробити історичну реконструкцію життя періоду Ілони Зріні.

Висновки

Замковий туризм приваблює тих, хто цікавиться історією, культурою та мистецтвом, а також хто шукає незабутній та ексклюзивний відпочинок. Замки пропонують відвідувачам можливість досліджувати різноманітність світової культури та насолоджуватися прекрасними пейзажами та природою, що робить їх привабливими для людей з різними інтересами та смаками.

Отже, замковий туризм в Європі має безліч переваг, які приваблюють туристів з усього світу. Його особливості полягають у багатій історії та культурі, різноманітних типах замків, прекрасних видовищах та пейзажах, атмосфері старовини та багатьох інших факторах. Проаналізувавши 10 європейських замків, які перетворилися на готелі, було створення на базі замків проведення анімованих екскурсій, номери в тематичних напрямках, додаткові послуги, наприклад мисливство. Відтворення життя найбільшим яким періодом життя замку, тобто туристу будуть потрапляти в той період та відчувати себе «особою з майбутнього».

Впровадження цих заходів дасть великий поштовх в розвитку туризму даного регіону, а також при правильній маркетинговій стратегії зможе залучити з інших країн організовані туристичні потоки, зокрема з таких країн як Австрія, Польща, Угорщина тощо.

Abstract

The article on the topic "European experience of increasing international tourist flows to Transcarpathia by creating and organizing excursions and animation tours in the castle hotels" examines Europe's experience in the field of tourism on the example of castles and suggests using it for western Ukraine. Recently, the interest of tourists in the castle heritage has been growing. Castles and fortifications are the basis of castle tourism or educational tourism. The popularity is because castles have: a long history and many interesting historical events; impressive architecture with high towers, bridges, walls, and towers, which tourists admire; attract tourists with their beauty and location, as they are located on natural heights or along the banks of rivers, which adds a romantic mood and creates an unforgettable impression; associated with mysticism, legends and other exciting stories that attract the attention of tourists are turned into museums or tourist attractions, where you can spend time with family or friends, enjoying the beauty and history of the castle.

After analyzing 10 European castles that have turned into hotels, using examples such as Ashford Castle, Chateau de Vigny, Peckforton, and others, the authors of the article suggest the creation of guided tours based on the castle, which will send tourists to the period of development and formation castle, reconstruct the battles, uprisings, and legends that have survived, to attract tourists and show them the beauty and uniqueness of Transcarpathia. Furthermore, some of the European castles that have survived to this day and are not used as full-fledged museum buildings, including Ukrainian ones, can offer hotel rooms or restaurant services, making them attractive places for recreation. Using animation elements in existing excursions is also suggested, which will help make the tour more exciting and unforgettable.

Their advantage will be the opportunity to learn more about the culture and history of the region, enjoy the beautiful scenery and spend time with family and friends, live in a beautiful castle, and feel like a medieval knight or princess. In addition, the authors believe that using the European experience and creating excursion and animation tours will help Transcarpathia attract more tourists and develop its tourist potential.

The article emphasizes that Transcarpathia has excellent tourist potential but must still be fully developed and sufficiently disclosed to tourists. The creation of excursion and animation tours will help attract more tourists and show them the beauty of this region.

The article highlights the importance of creating exciting and unique tours to attract tourists and develop regional tourism.

Список літератури:

1. Аніпко Н. Сучасний стан рекреаційно-туристичного використання середньовічних замків та фортець Карпато-Подільського регіону України / [Текст] / Н. Аніпко // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. – 2010. – Вип. 28. – Сер. Географія. – С. 120-125.
2. Білецька І.М. Сучасний стан та перспективи розвитку замкового туризму в Україні. Збірник наукових праць «Проблеми підвищення ефективності інфраструктури». 2011. №31. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://tourlib.net/statti_ukr/bilecka.html.
3. Іващенко А.В., Маценко А.А. Сучасний стан та перспективи розвитку замкового туризму в Україні. "Young Scientist". № 3 (43) 2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/32.pdf>.
4. Лесик О.В. Замки та монастирі України. – Л.: Світ, 2011. – 173 с.
5. Михайліченко Г.І., Клімова А.М. Розвиток дестинацій замкового туризму (на прикладі Тернопільської області). Інвестиції: практика та досвід № 2/2020. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6996>.
6. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки / О.Я. Мацюк. – Львів: Центр Європи, 1997. – 200 с.,
7. Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: навч. посібник / М.Й. Рутинський. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
8. Офіційна сторінка замку Ашфорд Касл. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ashford-castle-hotel-cong.nochi.com.ua>.
9. Офіційна сторінка замку Шато де Віжн. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.chateauvigny.com/en>.
10. Офіційна сторінка замку Пекфортон. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.peckfortoncastle.co.uk>.
11. Офіційна сторінка замку Груба Скала. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://hrubaskala.info>.
12. Офіційна сторінка замку Валтіонхотеллі. [Електронний ресурс] – Режим доступу: bit.ly/3yNBvuh.
13. Офіційна сторінка замку Обідуш. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://castelobidos.pt>.

14. Офіційна сторінка замку Лідс. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://leeds-castle.com>.
15. Офіційна сторінка готелю Parador de Oropesa. [Електронний ресурс] – Режим доступу: bit.ly/3JwQose.
16. Офіційний сайт туристичного агентства Sweet-Travel: Замок-готель Дромоленд. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sweet-travel.com.ua/2016/01/13/zamok-otel-dromolend-irlandiya>.
17. Офіційна сторінка Палацу Леопольдскрон. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.schloss-leopoldskron.com>.
18. Tripmydream. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://tripmydream.cc/travelhub/travel/blocks/24/013/block_24013.jpg?v1.
19. Rada.com.ua. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rada.com.ua/images/RegionsPotential/zakarpacie_map.gif.
20. Офіційний сайт «Замки, фортеці та оборонні храми України»: Броневський замок. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zamki-kreposti.com.ua/zakarpatskaya-oblast/bronkovskij-zamok-bronka>.
21. Закарпатські замки у легендах, переказах та літературних творах. 2-е змінене та доповнене видання / Упоряд. підгот. текстів, вступ. ст., істор. довідки, приміт. та слів. І.В. Хланти. – Ужгород: ТДВ «Патент», 2017. – 184 с.
22. Офіційний сайт «Замки, фортеці та оборонні храми України»: Довжанський замок. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zamki-kreposti.com.ua/zakarpatskaya-oblast/zamok-dvorec-dolgoe>.
23. Інформаційно-туристичний портал KARPATY.LOVE: Замок Берегвар. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://karpaty.love/places-objects/zamky-ta-fortetsi-zahidnoi-ukrainy/59-palats-shenborniv-zamok-berehvar.html>.
24. Добрянська Н., Саркісян Г., Круціца І., Бирка К. (2022). Аналіз міжнародного ринку енотуристичних послуг. *Food Industry Economics*, 14 (1). DOI: 10.15673/fie.v14i1.2271.
25. Добрянська Н.А. «Зелений» туризм як стратегічний напрям соціально-економічного розвитку регіонів України / Н.А. Добрянська, В.В. Попович, Р.А. Добрянський // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2018. – № 3 (37). – С. 20-28. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No3/20.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.6483346.

References:

1. Anipko, N. (2010). The current state of recreational and touristic use of medieval castles and fortresses in the Carpathian-Podilsky region of Ukraine. *Naukovi zapysky Ternopilskoho pedahohichnoho universytetu*. Issue 28. Ser. Neohrafiia, 120-125 [in Ukrainian].
2. Biletska, I.M. (2011). The current state and prospects for the development of castle tourism in Ukraine. *Zbimyky naukovykh prats "Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury"*, 31. Retrieved from: https://tourlib.net/statti_ukr/bilecka.html [in Ukrainian].
3. Ivashchenko, A.V., & Matsenko, A.A. (2017). The current state and prospects for the development of castle tourism in Ukraine. "Young Scientist", 3 (43). Retrieved from: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/32.pdf> [in Ukrainian].
4. Lesyk, O.V. (2011). Castles and monasteries of Ukraine. L.: Svit, p. 173 [in Ukrainian].
5. Mykhailichenko, H.I., & Klimova, A.M. (2020). Development of castle tourism destinations (on the example of Ternopil region). *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 2. Retrieved from: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6996> [in Ukrainian].
6. Matusiuk, O.Ya. (1997). Castles and fortresses of Western Ukraine. Historical journeys. Lviv: Tsentr Yevropy, 200 p. [in Ukrainian].
7. Rutynskiy, M.Y. (2007). Castle tourism in Ukraine. Geography of monuments of fortification architecture and prospects for their tourist revivalvch. K.: Tsentr uchbovoi literatury, 432 p. [in Ukrainian].
8. The official page of Ashford Castle. Retrieved from: <https://ashford-castle-hotel-cong.nochi.com.ua> [in Ukrainian].
9. The official page of the Chateau de Vizhne castle. Retrieved from: <https://www.chateauvigny.com/en> [in English].
10. The official page of Peckforton Castle. Retrieved from: <https://www.peckfortoncastle.co.uk> [in English].
11. The official page of Hrubá Skála Castle. Retrieved from: <https://hrubaskala.info> [in Czech].
12. The official website of Valtionhotelli Castle. Retrieved from: bit.ly/3yNBbyh [in Finnish].
13. Official page of Obidos Castle. Retrieved from: <https://castelo-obidos.pt> [in Finnish].
14. Leeds Castle official website. Retrieved from: <https://leeds-castle.com> [in English].
15. Official page of the Parador de Oropesa hotel. Retrieved from: bit.ly/3JwQose [in English].

16. Official website of the Sweet-Travel travel agency: Castle-hotel Dromoland. Retrieved from: <https://sweet-travel.com.ua/2016/01/13/zamok-otel-dromolend-irlandiya> [in English].
17. The official page of the Leopoldskron Palace. Retrieved from: <https://www.schloss-leopoldskron.com> [in English].
18. Tripmydream. Retrieved from: https://tripmydream.cc/travelhub/travel/blocks/24/013/block_24013.jpg?v1 [in Ukrainian].
19. Rada.com.ua. Retrieved from: http://rada.com.ua/images/RegionsPotential/zakarpacie_map.gif [in Ukrainian].
20. Official site "Castles, fortresses and defense temples of Ukraine": Bronetsk castle. Retrieved from: <http://zamki-kreposti.com.ua/zakarpatskaya-oblast/bronkovskij-zamok-bronka> [in Ukrainian].
21. Transcarpathian castles in legends, tales and literary works. 2nd amended and supplemented edition. (2017). Uporiad., pidhot. tekstiv, vstup. st., istor. dovidky, prymit. ta sliv. I.V. Khlanty. Uzhhorod: TDV "Patent", 184 p. [in Ukrainian].
22. Official website "Castles, fortresses and defense temples of Ukraine": Dovzhansky Castle. Retrieved from: <http://zamki-kreposti.com.ua/zakarpatskaya-oblast/zamok-dvorec-dolgoe> [in Ukrainian].
23. Information and tourism portal KARPATY.LOVE: Beregvar Castle. Retrieved from: <https://karpaty.love/places-objects/zamky-ta-fortetsi-zahidnoi-ukrainy/59-palats-shenborniv-zamok-berehvar.html> [in Ukrainian].
24. Dobrianska, N., Sarkisian, G., Krupitsa, I., & Byrka, K. (2022). Analysis of the international market of enotourism services. *Food Industry Economics*, 14 (1), 80-85. DOI: 10.15673/fie.v14i1.2271 [in Ukrainian].
25. Dobrianska, N.A., Popovych V.V., & Dobrianskyi, R.A. (2018). "Green" tourism as a strategic direction of social and economic development of regions of Ukraine. *Economics: time realities. Scientific journal*, 3 (37), 20-28. Retrieved from: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No3/20.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.6483346 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Ліганенко М.Г. Європейський досвід збільшення міжнародних туристичних потоків до Закарпаття шляхом створення екскурсійно-анімаційних турів в готелі при замках / М.Г. Ліганенко, С.С. Шекера // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2022. – № 3 (21). – С. 58-66. – Режим доступу до журн.: <https://economics.net.ua/ejopu/2022/No3/58.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.03.2022.7. DOI: 10.5281/zenodo.7753539.

Reference a Journal Article:

Liganenko M.G. European Experience of Increasing International Tourist Flows to Transcarpathia by Creating Excursions and Animation Tours in the Castle Hotels / M.G. Liganenko, S.S. Shekera // *Economic journal Odessa polytechnic university*. – 2022. – № 3 (21). – P. 58-66. – Retrieved from <https://economics.net.ua/ejopu/2022/No3/58.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.03.2022.7. DOI: 10.5281/zenodo.7753539.

